

พระพุทธศาสนาในประเทศลาวกรณีศึกษา :
การศึกษาของคณะสงฆ์หลวงพระบาง (เมืองมรดกโลก)
BUDDHISM IN LAOS CASE STUDY:
EDUCATION OF MONKS LUANG PRA BANG (WORLD HERITAGE)

พระมหานิกธ ฐานุตโร*

บทคัดย่อ

พระพุทธศาสนาในประเทศลาวยังคงมีธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พุทธบริษัท 4 กล่าวคือ พระภิกษุ - สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ยังคงมีศรัทธาเหนียวแน่นมั่นคงในความศรัทธาพระรัตนตรัย การศึกษาของคณะสงฆ์ในเมืองหลวงพระบางถึงแม้ไม่มีวิทยาลัยสงฆ์ที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ตามที แต่วัดวาอารามยังคงมีเจริญรุ่งเรืองจนได้รับการยกย่องที่เป็นมรดกโลก มีการเปิดโอกาสให้กุลบุตรเยาวชนผู้ด้อยโอกาสในการศึกษา ได้มีโอกาสมาศึกษาที่วัดโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นการเปิดโอกาสต่อเยาวชนที่จะได้เรียนและได้รับการพระพุทธศาสนาซึ่งหลวงพระบางมีแนวโน้มที่จะพัฒนาในการศึกษาเล่าเรียน เหมือนกับวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่ ๓ นครหลวงเวียงจันทน์และวิทยาลัยสงฆ์จำปาสักต่อไปได้

คำสำคัญ: พระพุทธศาสนา, คณะสงฆ์หลวงพระบาง

ABSTRACT

Buddhism in Laos still has traditions that have passed from the past to the present day. The four Buddhist monks - monks and novices are still faithful firmly fixed in the faith of the Buddha. The education of the monks in the capital of Phra Bang, even though there are no Buddhist colleges to study in higher education. But the temple is still flourishing until it is recognized as a World Heritage Site. There is an opportunity for young people to study in the underprivileged. Have a chance to study at the temple free of charge. This is an opportunity for young people to learn and maintain Buddhism, which Luang Prabang is likely to develop in education. Like the monks Vientiane Capital and Champasak College.

Keywords: Buddhism, monks Luang pra bang

---

* กองบาลีสนามหลวง วัดหลวงพ้อสตรธรรมกายาราม ราชบุรี

บทนำ

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีประชาชนนับถือมากที่สุดในโลก เป็นศาสนาที่มีตรรกะ มีเหตุ มีผล สามารถพิสูจน์ได้ มีหลักธรรมคำสอนในการปฏิบัติธรรมที่ชัดเจนอย่างมากเมื่อประชาชนได้นำหลักธรรมเหล่านั้นไปประพฤติปฏิบัติแล้วก็ได้พบทางพ้นทุกข์ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว(ประเทศลาว)เป็นเสมือนประเทศพี่ประเทศน้องกับประเทศไทยเราก็ว่าได้ เพราะมีประเพณี วัฒนธรรม ที่มีความสอดคล้องกันหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะในด้านพระพุทธศาสนานั้นเป็นสิ่งที่พี่น้องฝั่งประเทศลาวให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก มีพระภิกษุสามเณร อุบาสก-อุบาสิกา เป็นผู้ช่วยดำรงพระพุทธศาสนาไว้ในเมืองหลวงพระบางในปัจจุบันมีความเจริญรุ่งเรืองมากทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การคมนาคม สังคมประเทศชาติมีการเจริญทันสมัยไปตามสากลได้เป็นอย่างดีตามที่ได้ออกมาได้เดินทางไปศึกษาดูงานด้านพระพุทธศาสนาที่เมืองหลวงพระบาง(ประเทศลาว)ทำให้ผู้เขียนได้เกิดมุมมองแนวคิด พร้อมด้วยแนวทางในการเขียนบทความทางวิชาการได้พอสมควร ซึ่งผู้เขียนได้เน้นกรณีศึกษาในเรื่อง “การศึกษาของคณะสงฆ์หลวงพระบาง” ดังต่อไปนี้

การศึกษา (Education) มีความหมายอย่างไรบ้าง

คณะสงฆ์เมื่อบวชเข้ามาในพระพุทธศาสนาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเล่าเรียนเพราะพระพุทธองค์ได้วางหลักการศึกษาไว้แก่สาวกของพระองค์อันได้แก่ ชูระในพระพุทธศาสนา 2 อย่างคือ

1. คันถชูระ ได้แก่ การศึกษาด้านพระปริยัติธรรมหรือการศึกษาตามตำราพระไตรปิฎกต่างๆ
2. วิปัสสนาชูระ ได้แก่ การศึกษาสภาวะธรรมตามความเป็นจริงหรือการปฏิบัติธรรมตามธรรม หรือภาษาบาลี เรียกว่า “ธัมมานุธัมมปฏิบัติ”เป็นการศึกษาโดยการลงมือปฏิบัติเพื่อให้รู้แจ้งเห็นจริงตามภูมิรู้ภูมิธรรมของตน

การศึกษา ในความหมายทั่วไปอย่างกว้างที่สุด เป็นวิธีการส่งผ่านจุดมุ่งหมายและธรรมเนียมประเพณีให้ดำรงอยู่จากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งโดยทั่วไป การศึกษาเกิดขึ้นผ่านประสบการณ์ใดๆ ซึ่งมีผลกระทบเชิงพัฒนาต่อวิธีที่คนๆ หนึ่งจะคิด รู้สึกหรือกระทำ แต่ในความหมายเทคนิคอย่างแคบ การศึกษาเป็นกระบวนการอย่างเป็นทางการซึ่งส่งผ่านความรู้ ทักษะ จารีตประเพณีและค่านิยมที่สั่งสมมาจากรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง นั่นคือ การสอนในสถานศึกษา สำหรับปัจจุบันนี้มีการแบ่งระดับชั้นทางการศึกษาออกเป็นขั้นๆ เช่น การศึกษาปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา ทั้งนี้รวมไปถึงระดับอาชีวศึกษา อุดมศึกษา และการฝึกงานสำหรับประเทศไทย มีกฎหมายบังคับให้ประชาชนไทยทุกคนต้องจบการศึกษาภาคบังคับ และสามารถเรียนได้จนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายนอกจากนี้ในปัจจุบัน ยังเปิดโอกาสให้มีการเรียนการสอนโดยผู้ปกครองที่บ้านหรือที่เรียกว่าโฮมสคูลอีกด้วย (วิกิพีเดีย : 2560)

การศึกษาหรือการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญซึ่งนักวิชาการได้ให้แนวคิดดังนี้

การเรียนรู้ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) (พฤติกรรมด้านกล้ามเนื้อประสาท)

พฤติกรรมที่บ่งถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญชำนาญซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรงโดยมีเวลาและคุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะและพฤติกรรมด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วย พฤติกรรมย่อยๆ 5 ชั้น ดังนี้ (Bloom 1976 อ้างใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535 : 115 – 117)

1) การรับรู้เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือ เป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

2) กระทำตามแบบ หรือ เครื่องชี้แนะเป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำ เพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือ สามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อแนะนำ

3) การหาความถูกต้อง พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้ว ก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

4) การกระทำอย่างต่อเนื่องหลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเองจะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนปฏิบัติงานที่ย่างยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่ว การที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

5) การกระทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติ ได้คล่องแคล่วว่องไวโดยอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติซึ่งถือเป็นความสามารถของการปฏิบัติในระดับสูง สรุปได้ว่า การเรียนรู้หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติหรือสัญชาตญาณ หรือวุฒิภาวะ หรือพิชยาต่างๆ หรืออุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจะต้องเปลี่ยนไปอย่างค่อนข้างถาวร จึงจะถือว่าเป็นการเรียนรู้ขึ้น หากเป็นการ เปลี่ยนแปลงชั่วคราวก็ยังไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้

สรุปได้ว่าการเรียนรู้หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติหรือสัญชาตญาณ หรือวุฒิภาวะ หรือพิชยาต่างๆ หรืออุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจะต้องเปลี่ยนไปอย่างค่อนข้างถาวร จึงจะถือว่าเป็นการเรียนรู้ขึ้น หากเป็นการ เปลี่ยนแปลงชั่วคราวก็ยังไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้

การศึกษาของพระสงฆ์ในหลวงพระบาง

จากการที่ได้เดินทางไปดูงานที่หลวงพระบางตามที่หลักสูตรบัณฑิตศึกษา คณะสังคมศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ ได้จัดไปนั้น ได้พบเห็นว่า พระภิกษุ-สามเณรในเมืองหลวงพระบางนั้นมีมากพอสมควรเห็นชัดเลยว่า พระภิกษุ-สามเณร มีความสนใจในการศึกษาหาความรู้คู่กับการปฏิบัติเป็นอย่างดี ผู้เขียนได้มีโอกาสสัมภาษณ์สามเณรคำเป็นสามเณรอายุ 17 ปี ขณะที่ก่อนจะเดินบาตร (สัมภาษณ์สามเณรคำ,วันที่ 6 มกราคม 2560) สามเณรให้ข้อมูลว่า

“พระภิกษุ-สามเณรที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนานั้นทุกรูปต้องศึกษาเล่าเรียน ส่วนใหญ่จะเน้นพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ส่วนการเรียนนักธรรม-บาลีอาจจะลดลงมา มีบางรูปบางท่านที่มีความสามารถที่จะเรียนบาลีได้นั้นก็เรียนจนถึงประโยค ป.ธ.6 เท่านั้นถ้าจะต่อไปขั้นต่อไปต้องเข้ามาเรียน

ที่ประเทศไทยของเรา”ทำให้ทราบว่าการศึกษาที่มีความสำคัญอย่างมากสำหรับพระสงฆ์ในหลวงพระบาง ถึงแม้ไม่มีการบังคับให้เรียนแต่ทุกรูปก็ต้องเรียนเพื่อรักษาครุฑาของญาติโยม รักษาพระพุทธศาสนาและพัฒนาตนเองได้ในอนาคต

จากการเดินทางไปดูงานครั้งนี้มีการล่องเรือไปสู่วังหลวงพระบางคณะจึงได้แวะเพื่อนมัสการพระพุทธรูปที่ถ้ำตึง ซึ่งถือว่าเป็นสถานที่สำคัญของหลวงพระบางเมื่อเข้าไปได้เห็นพระพุทธรูปมากมายเรียงรายเต็มถ้ำไปหมดรับข้อมูลอีกว่า การที่พุทธศาสนิกชนสร้างพระพุทธรูปมากมายขนาดนั้น เพราะเป็นเรื่องของการกลัว “ผี” ในสมัยก่อนประเทศลาวมีความเชื่อในการบูชาผี ลักษณะคล้ายๆ คนเผ่าภูเขาในประเทศไทย ทำให้เห็นปรากฏการณ์ที่ว่า ความเชื่อทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงและมีมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ แต่ในยุคปัจจุบันนี้ ในเมืองหลวงพระบางซึ่งเป็นเมืองมรดกโลกเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของชาวโลก ส่วนพระพุทธศาสนา ในหลวงพระบางก็ยังคงมีการพัฒนาไปในแนวทางที่ดีอยู่เสมอ พระภิกษุ - สามเณรมีการศึกษาทำให้มีความรู้มากขึ้น กล่าวสอนโยมก็จะเชื่อได้โดยง่าย การศึกษาเล่าเรียนในด้านต่างๆไม่ว่าจะเป็นภาคปริยัติธรรมหรือปริยัติสามัญก็จะทำให้พระภิกษุ-สามเณรในหลวงพระบางมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นซึ่งในอนาคตในหลวงพระบางต้องมีแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เมื่อมองโดยภาพรวมแล้วพระพุทธศาสนาในหลวงพระบาง ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษา ด้านประเพณี หรือวัฒนธรรมต่างๆ มีความเจริญในระดับดี ซึ่งเมื่อย้อนอดีตไปในประเทศหลวงหรือหลวงพระบางเอง มีประวัติศาสตร์ที่ถูกรุกรานทำให้พระพุทธศาสนาแทบล้มสลายไป แต่ด้วยเมืองหลวงพระบางมีพุทธศาสนิกชนเป็นหลักช่วยกันจรรโลงรักษามาได้จนถึงปัจจุบัน ภาวะที่เป็นสงคราม ไม่มีให้เห็นอีก กลับกันก็คือพระพุทธศาสนามีการอุปถัมภ์ จากประชาชนและรัฐบาลพอสมควร มีการตั้งสถาบันการศึกษาในเมืองเวียงจันทน์และจำปาสัก เป็นต้น ส่วนใหญ่พระสงฆ์สามเณรได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี จัดให้มีการศึกษาที่ดีเหมาะสมกับพระสงฆ์สามเณร แต่สูงสุดมีถึงขั้นปริญญาตรี ยังไม่มีมหาบัณฑิตและดุษฎีบัณฑิต ถึงแม้ในหลวงพระบางจะยังไม่มีวิทยาลัยสงฆ์แต่ก็ยังมีการศึกษาเล่าเรียน ซึ่งมีแนวโน้มในการจัดตั้งวิทยาลัยสงฆ์ในอนาคตเพราะอยู่ในช่วงพัฒนา เหตุผลที่พระเณรจำเป็นต้องศึกษาเล่าเรียนนั้นจากข้อมูลท้องถิ่นพบว่า เพราะส่วนใหญ่ประชาชนมีฐานะค่อนข้างยากจนจะมีโอกาสเรียนหนังสือหรือส่งบุตรหลานไปเรียนหนังสือได้ ก็มีเส้นทางการบวชพระบวชเณรเท่านั้น เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ได้ศึกษาโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอื่นๆ มากนัก จะได้พัฒนาความรู้ทางด้านหลักวิชาการและยังได้ช่วยจรรโลงพระพุทธศาสนาให้เจริญและมั่นคงตามหลักพระพุทธศาสนาได้ นี่คือเหตุผลที่ต้องบวชเพื่อศึกษาเล่าเรียน

ความจริงหลวงพระบางมีพระสงฆ์ไม่มาก ที่มีมากเป็นสามเณร มีการตัดกบาตรทุกๆ เข้า เห็นขบวนพระภิกษุ - สามเณรเณรยาวเหยียดมีพระเดินนำหน้าไม้กุ่มที่ตามหลังเป็นพรวนส่วนมากเป็นสามเณรที่หลวงพระบางมีระบบที่น่าทึ่ง ทางรัฐรับรองสถานะของหลักสูตรการศึกษาที่จัดขึ้นในวัดต่างๆ ของเมืองหลวงพระบางให้มีฐานะเทียบเท่าระบบการศึกษาที่จัดในโรงเรียนของรัฐ

มีหลักสูตรที่แตกต่างกันบ้าง โดยในระบบเรียนวัดมีวิชาที่เกี่ยวกับศีลธรรมและพุทธศาสนาเพิ่มจากระบบโรงเรียน 3 วิชา ขณะเดียวกันก็ตัดวิชาบางวิชาของระบบโรงเรียนออกเช่น วิชาขับร้องและพลศึกษา หลักสูตรและชั้นปีเทียบเท่าระบบโรงเรียน เมื่อเรียนจบสามารถเข้าศึกษาต่อในสายอาชีพหรืออุดมศึกษาเช่นเดียวกับระบบโรงเรียน เด็กที่ขาดโอกาสทางการศึกษาจึงเดินทางเข้าเมืองเพื่อแสวงหาโอกาสทางการศึกษาจากระบบโรงเรียนในวัด ไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายเรื่องการศึกษาอยู่เพราะอยู่อาศัยวัด และอาศัยอาหารจากญาติโยมที่มาบิณฑบาต ขณะเดียวกันก็ได้บวชเรียนใกล้ชิดกับอันหนึ่งอันเดียวกับพุทธศาสนาทำให้เยาวชนของชาติมีพื้นฐานที่ดีทางจิตใจ

ระบบโรงเรียนเป็นวิธีจัดการศึกษาแบบ mass product ของทางฝ่ายตะวันตก ภูมิรัฐเดิมของเมืองพุทธทางตะวันออก วัดเป็นศูนย์รวมของศิลปะวิทยาการ รวมถึง จิตวิญญาณ การผสมผสานโดยการผนวกเอาระบบวัดและระบบโรงเรียนเข้าด้วยกันอย่างกลมกลืนจึงเป็นเรื่องน่าทึ่งต่างจากของไทยที่ทำลายระบบการเป็นศูนย์รวมในวัดของเราอย่างเป็นระบบ ลดระดับความสำคัญลงเหลือเพียงแค่เน้นหนักเป็นที่เผาศพของผู้คนในปัจจุบัน กลายเป็นประเทศที่มีวัดวาอารามมากที่สุดในโลกแต่หากคนที่มีจิตใจเป็นพุทธยากเหลือเกิน (<http://www.bwfoto.net>, หลวงพระบาง 3, คันเมือ วันที่ 7 มีนาคม 2560)

ในประเทศลาวมีวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่ง คือ วิทยาลัยสงฆ์องค์ที่ ๑ นครหลวงเวียงจันทน์ และวิทยาลัยสงฆ์จำปาสัก แต่ในหลวงพระบางยังไม่มีวิทยาลัยสงฆ์แต่แนวโน้มในอนาคตอาจจะมีการจัดตั้งขึ้นได้เพราะในหลวงพระบางมีการจัดการเรียนการสอนปริยัติสามัญเป็นหลักและมีการศึกษาเล่าเรียนนันทกรรมบาสิรองลงมา ซึ่งการศึกษาประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนั้นเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนลาวบ้านดงได้มีเงื่อนไขเล่าเรียนและแสวงหาความรู้ความสามารถในการพัฒนาตนเองเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ประเทศชาติให้ในวันยังมีความเจริญก้าวหน้าขึ้นไปโดยมีจุดประสงค์เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาตามความคาดหวังของแผนยุทธศาสตร์เพื่อการเจริญเติบโตและลบล้างความทุกข์ยากแห่งชาติและความคาดหวังของแผนปฏิบัติการประจำปีการศึกษาเพื่อทุกคนที่กำหนดไว้ตั้งแต่ปี 2006-2007 เพื่อสืบต่อปฏิบัติการ 3 แผนงาน ดังนี้

- 1) แผนงานขยายโอกาสการเข้าเรียน
- 2) แผนงานปรับปรุงคุณภาพและความสอดคล้องกับประเทศ
- 3) แผนบริหารการศึกษาและคุ้มครองการศึกษา

การเรียนการสอนมีกระบวนการที่จะได้ยกแนวคิดของนักวิชาการต่างๆ มาแสดงดังต่อไปนี้

ในการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้วิธีการสอน มีความเข้าใจผู้เรียน รวมทั้งมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน มีทักษะการสอน ซึ่งหมายถึงมีความสามารถในการกระตุ้น เสริมแรง สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนสิ่งเหล่านี้มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้นได้ รวมทั้งการกำหนดปัญหาหรือการตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักค้นคิด แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ดังพุทธวิธีการสอนที่พระพุทธองค์ทรงใช้ มี 4 วิธี คือ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2542 : 158-159)

1) สนทนสนทนา ชี้แจงให้ชัด คือ จะสอนอะไร ก็ชี้แจงจำแนกแยกแยะอธิบายและแสดงเหตุผลให้ชัดเจน จนผู้ฟังเข้าใจแจ่มแจ้ง เห็นจริง เหมือนจูงมือไปให้เห็นกับตา

2) สมาทปนา ขวนใจให้อยากรับเอาไปปฏิบัติ คือ สิ่งใดควรปฏิบัติหรือห้าทำก็แนะนำหรือบรรยายให้ซาบซึ้งในคุณค่า มองเห็นความสำคัญที่จะต้องฝึกฝนบำเพ็ญจนใจยอมรับอยากลงมือทำ หรือนำไปปฏิบัติ

3) สมุตเตชนา รั้าใจให้อาจหาญแกล้วกล้า คือ ปลุกใจให้กระตือรือร้นเกิดความอุตสาหะ มีกำลังใจแข็งขัน มั่นใจที่จะทำให้สำเร็จจงได้ สู้งานไม่หวั่น ไม่กลัวเหนื่อย ไม่กลัวยาก

4) สมปหังสนา ปลอบโลมใจให้สดชื่นร่าเริงคือบำรุงจิตใจให้ชุ่มชื่นเบิกบานโดยชี้ให้เห็นคุณประโยชน์ ที่จะได้รับและทางก้าวหน้าบรรลุผลสำเร็จยิ่งขึ้นไปทำให้ผู้ฟังมีความหวังและร่าเริงเบิกบานใจ

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนร่วมกัน ปรึกษาหารือกันทำงานด้วยกัน จะช่วยเพิ่มประสบการณ์ในการแสวงหาความรู้ให้แก่ผู้เรียนอย่างไรก็ตาม ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสใช้ความสามารถของผู้เรียนในทุกๆ ด้านด้วย

พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว (2546 : 109-119) ได้อธิบายเขาวงกตปัญญาซึ่งการ์ดเนอร์ได้เสนอไว้ 8 ด้าน อย่างละเอียด ดังนี้

- 1) สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence)
- 2) สติปัญญาในการใช้เหตุผลเชิงตรรกะและคณิตศาสตร์ (Logical Mathematical Intelligence)
- 3) สติปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกายและกล้ามเนื้อ (Bodily Kinesthetic Intelligence)
- 4) สติปัญญาด้านการมองเห็นและมิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence)
- 5) สติปัญญาด้านดนตรี (Musical Intelligence)
- 6) สติปัญญาด้านการเข้ากับผู้อื่น (Interpersonal Intelligence)
- 7) สติปัญญาด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence)
- 8) สติปัญญาด้านการเป็นนักธรรมชาติวิทยา (Nationalism Intelligence)

เมืองหลวงพระบาง (เมืองมรดกโลก)

เมืองหลวงพระบางหรือนครล้านช้างเป็นเมืองมรดกโลกซึ่งเคยเป็นนครหลวงและเป็นที่ประทับของกษัตริย์ลาวมาถึงศตวรรษที่ 16 ได้รับการอนุรักษ์ไว้เป็นอย่างดีจนได้รับการขึ้นทะเบียนให้เป็นหนึ่งในมรดกโลกในสมัยโบราณ เมืองหลวงพระบางเคยเป็นที่ตั้งของแคว้นต่างๆ ของชนเผ่าไทยลาว ในเขตลุ่มน้ำโขง-แม่น้ำคาน ในปี ค.ศ.1353 เจ้าฟ้าจ๋มได้มีการรวบรวมแผ่นดิน ก่อตั้ง

อาณาจักรล้านช้างขึ้นในบริเวณเมืองหลวงพระบางซึ่งสมัยที่เรียกว่า เมืองชาวขวา เข้ามาอาศัยอยู่มากครั้งในปี ค.ศ.1357 จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็นเมืองเชียงทอง

ต่อมาไม่นานนัก พระเจ้าแผ่นดินของเขมรได้ส่งพระบางซึ่งเป็นพระพุทธรูปแบบสิงหลมาพระราชทานให้เจ้าฟ้าจ๋มจึงเปลี่ยนชื่อเมืองเป็นหลวงพระบางตามชื่อพระพุทธรูปในปี ค.ศ.1545 พระเจ้าโพธิสารโปรด้ายเมืองหลวงของอาณาจักรล้านช้างมาอยู่เวียงจันทร์ แต่หลวงพระบางยังคงเป็นราชธานีที่ประทับของมหาชีวิตอยู่ดังเดิม หลังปี ค.ศ.1694 นครล้านช้างล่มสลายลงและแตกออกมาเป็นสามอาณาจักร คือ ล้านช้างหลวงพระบาง ล้านช้างเวียงจันทร์ และจำปาศักดิ์ กษัตริย์สายล้านช้างหลวงพระบางยังคงสืบทอดบัลลังก์ต่อกันเรื่อยมาจนจบวาระการประเทศลาวล้มล้างสถาบันกษัตริย์ลงในปี ค.ศ.1975 แต่ส่วนใหญ่แล้วมักตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศไทย เวียดนามและฝรั่งเศสในต่างวาระกัน (พินิจ จันทรและคณะ, 2556 : 101-102)

หลวงพระบางเป็นเมืองท่องเที่ยวชื่อดังในระดับโลก สำหรับคนไทยหลวงพระบางก็มีประวัติศาสตร์ที่เคียงคู่มาด้วยกันเสมอๆ นับตั้งแต่ยุคสมัยเชียงแสน ล้านช้าง ด้วยความที่เป็นเมืองติดแม่น้ำโขงที่สวยงาม มีวัดวาอารามเก่าแก่มากมาย ที่ยังคงสถาปัตยกรรมอันสวยงามยากจะหาที่ไหนเหมือนได้ ด้วยเอกลักษณ์และความสวยงามของเมือง ตึกรามบ้านช่อง ที่ได้รับอิทธิพลจากสมัยยุคล่าอาณานิคม ทำให้มีอาคารในรูปแบบสถาปัตยกรรม โคลนีเยลสไตล์ อยู่ทั่วไป ตัวเมืองยังมีที่ตั้งที่สวยงามล้อมรอบด้วยแม่น้ำสองสาย คือ น้ำโขงและน้ำคาน และยังคงมีธรรมชาติอันสวยงามอยู่รายรอบเมือง รวมทั้งขนบธรรมเนียมประเพณีที่ยังคงสวยงามและสืบสานมาจนทุกวันนี้

สิ่งเหล่านี้ทำให้เมืองหลวงพระบางได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นเมืองมรดกโลก และได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทั้งเมือง ไม่ใช่แค่บางจุดของเมือง เพราะอย่างไรในหลายๆ ที่มรดกโลกแห่งนี้อาจได้ขึ้นทะเบียนอย่างจำเพาะเจาะจง ในโบราณสถานบ้าง ในแหล่งธรรมชาติบ้าง แต่ของหลวงพระบางนั้นทั้งเมือง และถูกขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกเมื่อธันวาคม พ.ศ. 2538 และยังได้รับการยกย่องว่าเป็นเมืองที่ได้รับการปกป้องรักษา ที่ดีที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตอนนี้ (<http://luangprabang.sadoodta.com>, วันที่ 4 มีนาคม 2560)

เมืองหลวงพระบางก็มีประวัติความเป็นมาอย่างไร เวลาเราไปเที่ยวเราจะได้เข้าใจทั้งวิถีชีวิตและสิ่งต่างๆ ที่หล่อหลอมให้กลายเป็นหลวงพระบางอย่างที่เห็นในทุกวันนี้ ประวัติเมืองหลวงพระบางในอดีตเดิมทีหลวงพระบางเคยเป็น เมืองหลวงเก่าของลาวมาก่อน ในยุคสมัยอาณาจักรล้านช้าง เมื่อองค์การยูเนสโก ยกให้หลวงพระบางเป็นเมืองมรดกโลก ชื่อของหลวงพระบางจึงเป็นที่รู้จักกันไปทั่วโลก การท่องเที่ยวเมืองหลวงพระบางจึง กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงมากที่สุดของลาว จะเรียกอย่างนั้นก็คงไม่ผิด

ในสมัยที่เมืองหลวงพระบางเป็นเมืองหลวงของอาณาจักรล้านช้างนั้น มีพระเจ้าฟ้าจ๋มเป็นผู้รวบรวมแว่นแคว้นต่างๆ ของชนเผ่าไท-ลาวในเขตลุ่มน้ำโขง แม่น้ำคาน แม่น้ำอุ ก่อตั้งอาณาจักรล้านช้างขึ้นมา โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่หลวงพระบาง ในช่วงปี พ.ศ. 1896-1916 โดยการช่วยเหลือของกษัตริย์ขอม (เพราะมเหสีของเจ้าฟ้าจ๋ม คือพระราชธิดาของกษัตริย์ขอมในขณะนั้น) พร้อมๆ กับการรับเอาพุทธศาสนา เข้ามาแทนการนับถือผี

ลาว เป็นประเทศหนึ่งที่สืบเชื้อสายบรรพบุรุษเดียวกับชาวไทย แต่ลาวมีชนกลุ่มน้อยมากมายหลายเผ่า ลาวแท้ๆ มีเพียง 50 เปอร์เซนต์เท่านั้น ซึ่งมักจะอาศัยอยู่ที่ราบริมน้ำโขง ส่วนชาวเขานิยมอยู่บนเทือกเขาที่มาของชื่อ "หลวงพระบาง" นั้นต้องย้อนความกลับไปก่อนหน้าที่จะมีชื่อนี้ จากชื่อเดิมของอาณาจักรล้านช้างมีชื่อเรียกว่า “เมืองขวา” ประมาณปี พ.ศ. 1900 มีการเปลี่ยนชื่อมาเป็น "เมืองเชียงทอง" อันเนื่องมาจากมีชาวขวอาศัยอยู่มากกว่ากลุ่มอื่น กระทั่งกษัตริย์ขอมได้พระราชทานพระพุทธรูปองค์หนึ่ง มีชื่อว่า พระบาง เป็นพระพุทธรูปศิลปะสิงหล เจ้าฟ้าจ๋มจึงทรงเปลี่ยนชื่อเมืองเป็น “หลวงพระบาง” และเรียกมาจนทุกวันนี้

ปี พ.ศ. 2088 พระเจ้าโพธิสารราชเจ้า โปรดฯ ให้ย้ายเมืองหลวงของอาณาจักรล้านช้างไปอยู่ที่เมืองเวียงจันทน์ แม้หลวงพระบาง จะไม่ได้เป็นเมืองหลวงต่อไป แต่เจ้ามหาชีวิต (กษัตริย์) ยังคงประทับที่เมืองหลวงพระบาง

ต่อมาอาณาจักรล้านช้างแตกออกเป็นสามอาณาจักร คือ

- 1) อาณาจักรล้านช้าง หลวงพระบาง
- 2) อาณาจักรล้านช้าง เวียงจันทน์
- 3) อาณาจักรล้านช้าง จำปาศักดิ์

กษัตริย์แห่งอาณาจักรล้านช้าง ยังคงสืบทอดราชบัลลังก์กระทั่งถึงยุคสิ้นสุดของราชวงศ์ อันมีสาเหตุหลักมาจากตกเป็นเมืองขึ้นของสยาม เวียดนาม และฝรั่งเศส

เหตุนี้เองหลวงพระบางจึงมาความเป็นมายาวนาน เป็นราชธานีเก่าแก่ วัฒนาอารามมากมาย และมีธรรมชาติที่สวยงาม ปัจจุบันเมืองหลวงพระบางมีประชากรประมาณห้าแสนคน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

พระพุทธศาสนาหลวงพระบาง

ความเป็นหลวงพระบางกำลังถูกทำลายด้วยโลกาภิวัตน์ ตั้งแต่เดือนธันวาคม ค.ศ.1995 องค์การยูเนสโกได้ประกาศว่าหลวงพระบางได้รับการพิจารณาเป็นเมืองมรดกโลก โดยมีประกาศยกย่องไว้ว่า “หลวงพระบางนำเสนอคุณค่าอันเฉพาะพิเศษที่แสดงให้เห็นการผสมผสานโครงสร้างสถาปัตยกรรมเมืองแบบประเพณีดั้งเดิม และจากยุคอาณานิคมตะวันตกในศตวรรษที่ 19 และ 20 ทิวทัศน์อันเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนที่สุดถึงช่วงเวลาสำคัญในความสัมพันธ์ของสองวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน” unesco,1998

เห็นได้ชัดว่า unesco ได้เน้นที่สถาปัตยกรรม เน้นที่วัดถุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาปัตยกรรม colonial ที่สืบทอดมาตั้งแต่ยุคอาณานิคม หลังคำประกาศของ unesco หลวงพระบางเริ่มเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

หลวงพระบางกำลังเปลี่ยนแปลง ถนนทุกสายไปสู่การท่องเที่ยว ชาวหลวงพระบางกำลังเปลี่ยนอาชีพดั้งเดิม ทั้งการทอผ้า ทำเครื่องเงิน และหัตถกรรมพื้นบ้านมาสู่อาชีพบริการนักท่องเที่ยว เพื่อแสวงหาเงินสกุล”บาท” และ “ดอลลาร์” อาจเป็นช่วง low season แต่ผมเห็นคนทำงานที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเต็มเมือง มากกว่าจำนวนนักท่องเที่ยวมากนัก”งานประเพณี

ของชาวหลวงพระบางแท้ๆที่เรียกว่า “ฮีตลีสอง” มีลักษณะคล้ายของไทยอีสาน เป็นประเพณีที่มีทุกๆเดือนของปี ตั้งแต่ เดือนอ้ายเป็นต้นไปมี งานบุญเข้ากรรม บุญคุณลาน บุญข้าวจี เดือนสี่มีบุญพระเวส เดือนห้าบุญสงกรานต์ เดือนหกบุญบั้งไฟ เดือนเจ็ดบุญซำฮะ เดือนแปดบุญเข้าพรรษา เดือนเก้าบุญห่อข้าวประดับดิน การสรงเฮือและล่องเฮือไฟ เดือนสิบบุญข้าวสาก เดือนสิบเอ็ดบุญออกพรรษา และเดือนสิบสองบุญกฐิน ประเพณีเหล่านี้ยังดำรงความสวยงามและมีเสน่ห์ มันคือส่วนหนึ่งของความเป็นหลวงพระบางในบริเวณพิพิธภัณฑสถาน เท่าที่สังเกตตามทัศนคติยังขาดวิถีชีวิต เพราะเป็นแค่การแสดง เหลือเพียงวัดวาอารามและตึกยุโรปที่ unesco เชิดชูและเชิญชวนให้มาดู แต่จิตวิญญาณแท้ๆของชาวหลวงพระบางเหมือนติดกับดัก แปรเปลี่ยนคุณค่าดั้งเดิมมาสู่มูลค่าที่เป็นไปเพื่อแสวงหาเงินตรา อาณาจักรล้านช้างร่มขาว ล้านช้างหลวงพระบางกำลังจะเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกับล้านนาเชียงใหม่ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แต่ถือว่าเป็นโอกาสในการที่จะใช้เทคโนโลยีในโลกสมัยใหม่มาจรรโลงยุคปัจจุบันให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ให้แก่ประชาชนและพัฒนาพระพุทธศาสนาให้เกิดเป็นโอกาสที่จะบูรณาการศาสตร์สมัยใหม่เข้ามาได้ (<http://www.bwfoto.net>, ค้นเมื่อ วันที่ 7 มีนาคม 2560)

ความที่ยูเนสโกทราบดีถึงปัญหาอุปสรรคของพัฒนาการทางศาสนาในหลวงพระบาง ที่มีด้วยกันหลายประการ อาทิ ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ ประชาชนลาวก็ไม่ได้อุปถัมภ์ ด้านการศึกษามากนัก กอปรกับสถาบันการศึกษาด้านพุทธศาสนามีจำนวนไม่มาก ขาดแคลนบุคลากร (เท่าที่มีอยู่ก็ไม่มี ความเชี่ยวชาญมากนัก) เช่น ภาษาบาลี ประวัติศาสตร์ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ขาดตำราในการศึกษาค้นคว้าวิจัย จึงทำให้จำนวนพระภิกษุสามเณรที่มาศึกษาต่อมีจำนวนไม่มากนัก สามเณรที่มาเรียนมุ่งหวังความรู้ทางโลก มากกว่าการใส่ใจหาความรู้ทางธรรม อาจเพราะพระภิกษุสามเณรขาดแรงจูงใจให้ทำงานเพื่อพระพุทธศาสนา ดังนั้นเมื่อศึกษาจบแล้วก็มีกลาสิกขาออกไปประกอบวิชาชีพ (นิตยสารธรรมลีลา ฉบับที่ 178 ตุลาคม 2558, หน้า 2)

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้ยูเนสโกจัดตั้งโครงการมากมาย เพื่อช่วยสานต่อในเชิงอนุรักษ์และพัฒนา อาทิ โครงการอนุรักษ์พระไตรปิฎก โดยเฉพาะการศึกษาบาลีอักษรลาวเชิงลึก การส่งเสริมการศึกษาให้กับพระภิกษุสามเณร การเพิ่มหลักสูตรงานไม้ งานแกะสลัก ปูนปั้น เพื่อเป็นการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเริ่มที่พระภิกษุและสามเณร เพราะเห็นว่าศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน พระสงฆ์มีความเป็นผู้นำชุมชน อีกทั้งเมื่อลาสิกขาไปก็ยังมีความรู้ ทักษะ ความชำนาญเชิงวิชาชีพติดตัวไปอีกด้วย จึงทำให้สถานการณ์ด้านการศึกษาในสถาบันด้านพุทธศาสนาในหลวงพระบางค่อยๆ ดีขึ้นตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ตอนนี้หลายภาคส่วนกำลังช่วยกันก่อสร้างวิทยาลัยสงฆ์ในหลวงพระบางขึ้นมา แม้จะเป็นสาขาของวิทยาลัยสงฆ์องค์ต่อ จากเวียงจันทน์ก็ตาม แต่ก็สามารถคาดการณ์ได้ว่า อนาคตด้านการศึกษาของพระภิกษุ สามเณร ในหลวงพระบางจะค่อยๆ เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น สอดรับกับจำนวนพระภิกษุ สามเณรที่เพิ่มมากขึ้นตามไปด้วย เพราะที่หลวงพระบางมีวัดเยอะมากครับ วิถีชีวิตของพระภิกษุที่ฝานไปกับวัฒนธรรมประเพณีแบบพื้นบ้าน จึงเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ออกที่มักเกิดขึ้นในความคิดของเรา คือการใส่บาตรพระยามเช้า

พระทุกวัดจะออกบิณฑบาตพร้อมกัน และแต่ละวัดมีเส้นทางเดินรับบาตรที่ชัดเจน ไม่แยกเดินตามลำพังเหมือนที่เมืองไทย พระที่นี่จะเดินกันเป็นแถวยาว เป็นภาพที่งดงามมากครับ ญาติโยมส่วนใหญ่นิยมเตรียมข้าวเหนียวไว้ใส่บาตร แคร์อุปละหิบบมือเล็กๆ เพราะบางช่วงเวลาจะมีพระบิณฑบาตมากเป็นร้อยรูป ส่วนอาหารนั้นจะมีญาติโยมบ้านใกล้วัดนำมาถวาย

ดังนั้น พัฒนาการในการมีส่วนร่วมของฆราวาสญาติโยมต่อพุทธศาสนาใน ประเทศลาว จึงดำเนินอย่างค่อยเป็นค่อยไป คู่ขนานกับประเทศที่กำลังพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ ถือว่าดีขึ้นตามลำดับ

เพราะหากย้อนกลับไปในอดีต ลาวมีการปกครองระบอบกษัตริย์เหมือนไทย แต่ถูกล้มเลิกด้วยระบอบการปกครองแบบสังคมนิยม และกลายเป็นประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ตั้งแต่ พ.ศ. 2518 แน่จนครั้นว่าศาสนาได้กลายเป็นหอกข้างแคร่ ที่ผู้ปกครองในยุคสมัยนั้นมองว่า เป็นเครื่องมือในการปลุกปั่น ปลุกระดมได้ง่าย ดังนั้น นอกจากการทำลายล้างสถาบันกษัตริย์แล้ว ผู้ปกครองใหม่จึงจำเป็นต้องทำให้สถาบันศาสนาสิ้นคลอน และต้องลดความเชื่อถือศรัทธาในศาสนาจากประชาชนให้มากที่สุด

ลาวในสมัยนั้นจึงมีเหตุการณ์ที่พระสงฆ์ถูกฆ่าตายจำนวนมาก พระสงฆ์บางส่วนต้องลาสิกขาออกมาเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ พุทธศาสนาจึงถูกกลืนหายไปกับระบอบการปกครองใหม่ ศาสนาถูกนำมาใช้ผิดวัตถุประสงค์ คือแทนที่จะเป็นเครื่องมือช่วยขัดเกลาจิตใจผู้คน ก็กลายเป็นเครื่องมือช่วยในการเผยแพร่ลัทธิและนโยบายสู่ประชาชน อย่างไรก็ตาม แม้ลาวจะตกอยู่ในช่วงจังหวะของการปฏิวัติจากระบบเดิมสู่ระบบใหม่ แต่การที่ฝ่ายการเมืองเริ่มเข้าใจหลักการมวลชน ทั้งฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายต่อต้านรัฐบาล ต่างก็ใช้พุทธศาสนาเป็นกลยุทธ์ ในการรณรงค์หาแนวร่วมให้มาสนับสนุน โดยต่างฝ่ายต่างมองเห็นว่า พระสงฆ์เป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพเชื่อถือ รัฐบาลคอมมิวนิสต์ขณะนั้นจึงให้พระสงฆ์เผยแพร่แนวคิดของลัทธิคอมมิวนิสต์ในขณะเทศนาธรรม การจัดงานปาฐกถาในที่ต่างๆ ให้มีพระสงฆ์ร่วมอยู่ด้วย และบังคับพระสงฆ์ให้ประยุกต์คำสอนพุทธศาสนาเข้ากับคำสอนของคอมมิวนิสต์ จนกลายเป็นการบิดเบือนหลักธรรมคำสอนของพระพุทธองค์ พระสงฆ์หลายรูปจำต้องทำตาม เพราะหากขัดขึ้นก็จะถูกฆ่าตาย

ต่อมาภายหลังฝ่ายการเมืองเริ่มเข้าใจในศรัทธาของมวลชนที่มีต่อศาสนาอย่างแท้จริง การเมืองเป็นเรื่องรอง ชนชั้นปกครองจึงหันกลับมาฟื้นฟูพระพุทธศาสนาในประเทศขึ้นอีกครั้ง จนมาถึงในปัจจุบันนี้ พระพุทธศาสนาก็เริ่มได้รับการอุปถัมภ์จากรัฐในหลายๆ ด้าน

พระพุทธศาสนาของลาวในยุคกำลังพัฒนา ได้ก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่น ในสังคมชาว ลาว ผ่านการสื่อสารและแสดงออกทางวัฒนธรรม ประเพณี ความคิด ความเชื่อ โดยเฉพาะพิธีกรรม และกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ เช่น ประเพณีทำบุญธาตุหลวง หรือแม้แต่การเกิดขึ้นของงาน ศิลปกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ทางพุทธศาสนามากมาย ซึ่งล้วนมีคุณค่าทางด้านศิลปะ และประวัติศาสตร์เป็นอย่างมาก ถือว่าแสงทองแห่งพุทธศาสนาเริ่มทอแสงอำไพในประเทศลาวแล้ว แค่นี้เฉพาะในเมืองหลวงพระบาง ก็มีวัดวาอารามที่มีประวัติศาสตร์อันงดงามและยิ่งใหญ่ มีชื่อเสียง ดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้เดินทางมาเที่ยวชม เช่น “วัดเชียงทอง วัดหลวงคู่บ้านคูเมืองหลวง พระบาง” ซึ่งมีความงดงามและความสำคัญดุจอัญมณีล้ำค่า ที่พี่น้องชาวลาวหวงแหนยิ่งนัก นอกจากนี้

วัดที่เลื่องชื่อเรื่องความงามแล้ว หลวงพระบางยังมีพระธาตุเจดีย์รูปทรงแปลกตา รูปร่างโค้งมนเหมือนผลแตงโม ซึ่งหาชมได้ที่ “วัดพระธาตุ หมาโกโม” ซึ่งกระทรวงแถลงข่าวและวัฒนธรรมของลาว ยกให้วัดนี้เป็นอีกหนึ่งศาสนสถานที่มีความสำคัญ เพราะวัดพระธาตุหมาโกโมเคยเป็นที่ประดิษฐาน “พระบาง” พระพุทธรูปสำคัญซึ่งอาราธนามาจากเมืองเวียงคำ

พระพุทธศาสนาในประเทศลาวยังคงมีธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน พุทธบริษัท 4 กล่าวคือ พระภิกษุ-สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ยังคงมีศรัทธาเหนียวแน่นมั่นคงในความศรัทธาพระรัตนตรัย การศึกษาของคณะสงฆ์ในเมืองหลวงพระบางถึงแม้ไม่มีวิทยาลัยสงฆ์ที่จะศึกษาในระดับอุดมศึกษาก็ตามที แต่วัดวาอารามยังคงมีเจริญรุ่งเรืองจนได้รับการยกย่องที่เป็นมรดกโลก มีการเปิดโอกาสให้กุลบุตรเยาวชนผู้ด้อยโอกาสในการศึกษา ได้มีโอกาสมาศึกษาที่วัดโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เป็นการเปิดโอกาสต่อเยาวชนที่จะได้เรียนและได้รักษาพระพุทธศาสนาซึ่งหลวงพระบางมีแนวโน้มที่จะพัฒนาในการศึกษาเล่าเรียน เหมือนกับวิทยาลัยสงฆ์องค์ที่ชื่อ นครหลวงเวียงจันทน์และวิทยาลัยสงฆ์จำปาสักต่อไปได้

บรรณานุกรม

- บลูม (Bloom 1976) อังไน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535. **ทฤษฎีการจัดการเรียนการสอน**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- พงษ์ศักดิ์ แป้นแก้ว. 2546. **พหุปัญญา (Multiple Intelligence)**. ศึกษาศาสตร์สาร. มกราคม มิถุนายน 2546.
- พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต). 2542. **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ด้านสุทธาการพิมพ์.

พินิจ จันทรและคณะ. 2546. เปิดประตูท่องเที่ยวอาเซียน เชื่อมโยง 10 ประเทศเป็นหนึ่งเดียว.
สำนักพิมพ์ปัญญาชน กรุงเทพมหานคร.

นิตยสารธรรมลีลา ฉบับที่ 178 ตุลาคม 2558 โดย กานต์ จอมอินตา ผู้อำนวยการโครงการ ธรรม
มาภิวัตน์ สถานีโทรทัศน์.

<http://www.bwfoto.net>. หลวงพระบาง 3 ความเป็นหลวงพระบางอยู่ไหน. บทความ, ค้นหา
เมื่อ วันที่ 7 มีนาคม 2560.

<http://luangprabang.sadoodta.com>. บทความ. ประวัติที่น่าสนใจของหลวงพระบาง-เมืองมรดก
โลก. ค้นหา วันที่ 4 มีนาคม 2560.

<https://docs.google.com>. เนื้อหาพระพุทธศาสนา 28 กุมภาพันธ์ 2560.

จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. ค้นหา 28 กุมภาพันธ์ 2560.

สัมภาษณ์สามเณรคำ (หลวงพระบางอายุ 17 ปี วันที่ 6 มกราคม 2560).